

Urologie

Blaaskatheter (via de plasbuis) en de verzorging van de blaaskatheter thuis

Deze folder geeft u informatie over de blaaskatheter ook wel verblijfkatheter genoemd. Hoe wordt de blaaskatheter ingebracht? Leefregels en adviezen Hoe u de blaaskatheter het beste kunt verzorgen? Welke complicaties of problemen kunnen daarbij optreden en welke oplossingen daarbij het beste passen.

Waarom een blaaskatheter?

In overleg met uw behandelend arts is besloten een blaaskatheter bij u in te brengen. Met een blaaskatheter kan urine rechtstreeks uit de blaas wegstromen. Er wordt een slangetje in de blaas gebracht dat via de plasbuis (urethra) naar buiten komt. De urine wordt opgevangen in een urinezak. De katheter is nodig als de urine niet goed uit de blaas wordt afgevoerd. De meest voorkomende reden om een katheter in te brengen is retentie. Dit is het onvermogen om de urine op natuurlijke wijze te lozen, bijvoorbeeld door een vergrote prostaat, of verzakking van de blaas deze drukt de plasbuis dicht.

Een andere reden om een katheter in te brengen is na een operatie aan de urinewegen waarbij een katheter is ingebracht om het geopereerde gebied te ontlasten.

Hoe is de voorbereiding?

Het inbrengen van een blaaskatheter gebeurt meestal op de verpleegafdeling en wordt uitgevoerd door een arts of een verpleegkundige.

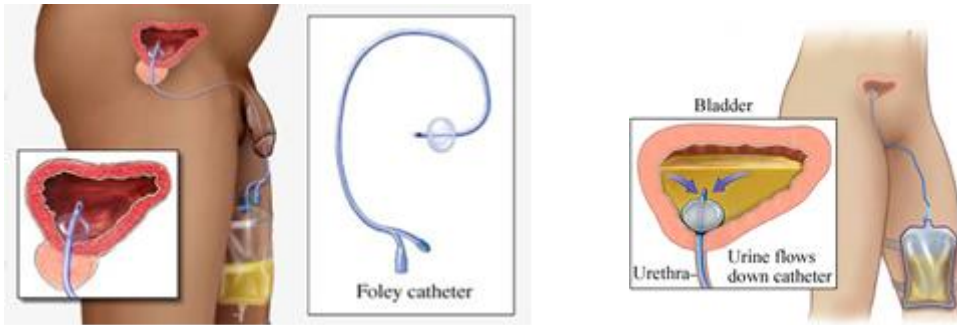
U mag vooraf aan het inbrengen van de katheter gewoon eten en drinken. Zo nodig krijgt u van te voren antibiotica, dit is afhankelijk van een eventueel bestaande infectie en het infectierisico.

Hoe wordt de blaaskatheter ingebracht?

U ligt tijdens het inbrengen van de katheter op uw rug. In de urethra (plasbuis) wordt glijmiddel met een verdovende werking gespoten. Hierna kan de katheter ingebracht worden. De katheter wordt met behulp van een ballonnetje 'gefixeerd' en aangesloten op een katheterzak.

Na het inbrengen van de katheter kunt u het gevoel hebben alsof u moet plassen. Dit is een reactie van de blaas op de katheter. Dit wordt ook wel 'loze aandrang' genoemd.

De katheter kan, afhankelijk van het type katheter, onder normale omstandigheden 6 tot 8 weken blijven zitten. U krijgt een afspraak op de polikliniek als de katheter verwisseld moet worden.

Katheter is ingebracht en aangekoppeld aan een urineopvang dagzak.

Schoonhouden van de katheter

Met een katheter kunnen bacteriën gemakkelijker in uw blaas en urinewegen komen. Om zo goed mogelijk te voorkomen dat er een urineweginfectie ontstaat, is het nodig om twee maal per dag de plaats waar de katheter naar binnen gaat, schoon te maken. U kunt dit doen met een washandje met gewoon leidingwater. U hoeft niet bang te zijn dat de katheter er uit zal vallen als u er aan komt, deze zit immers met het gevulde ballonnetje in de blaas. Voor u gaat schoon maken moet u goed uw handen wassen. Gebruik per wasbeurt een schoon washandje.

Bij mannen:

Schuif de voorhuid van de penis naar achteren, reinig de eikel en de directe omgeving met de washand. Spoel het washandje telkens uit. Maak ook de entreeplaats van de katheter schoon met de washand.

Schuif na reiniging de voorhuid weer terug.

Bij vrouwen:

Spreid met een hand de schaamlippen en maak met een washandje de uitgang van de plasbuis en de vagina goed schoon. Spoel het washandje telkens uit. Wast u van voren naar achter. Maak ook de entree-plaats van de katheter schoon met de washand. Als u onder de douche gaat kunt u ook met de douchekop de vagina goed schoon spoelen.

Gebruik geen crème of talkpoeder in de buurt van de plasbuis.

Wanneer heeft u weer een nieuwe katheter nodig?

Een verblijfskatheter kan onder normale omstandigheden zes tot acht weken blijven zitten. U krijgt een afspraak op de polikliniek of via de thuiszorg als de katheter verwisseld moet worden

Hoe komt u aan de benodigde materialen?

Bij uw ontslag uit het ziekenhuis krijgt u een **startpakket** mee daarin zit voldoende materiaal voor de eerste 2 dagen U wordt aangemeld bij een medisch speciaalzaak die de vervolgproducten aan u levert. Als de materialen op zijn kunt u die telefonisch of via internet bestellen bij deze medisch speciaalzaak. Ook wordt uw zorgverzekeraar op de hoogte gebracht. De leverancier declareert rechtstreeks de kosten bij uw zorgverzekeraar. De gegevens van de leverancier vindt u in het startpakket.

Zelf aanschaffen:

Alcoholdoekjes 70% te koop bij elke drogist .

Hoe gebruikt u de verschillende katheterzakken?

In het startpakket zitten twee soorten katheterzakken: beenzakken (inhoud maximaal 500 ml) en nachtzakken (inhoud maximaal 2000 ml).

De beenzakken kunt u overdag dragen onder uw kleding. De beenzak bevestigt u aan het bovenbeen met behulp van speciale beenbandjes. Aan de onderkant van de beenzak zit een kraantje waarmee u de zak leeg kan laten lopen. De urine kunt u in het toilet laten lopen. Wacht niet met het leegmaken van de beenzak tot deze volledig vol is. Vergeet niet het kraantje af te drogen met een toiletpapiertje en weer te sluiten!

's Nachts koppelt u de nachtzak aan. U hoeft dan 's nachts niet uit bed om de zak te legen. Het aankoppelen doet u door de nachtzak onderaan de dagzak te koppelen. Vergeet niet het kraantje van de dagzak open te zetten. De nachtzak kunt u met behulp van het ophangrekje uit het startpakket aan het bed bevestigen. U moet wel zorgen dat deze lager hangt dan de blaas, voor een goede afloop van de urine. U kunt de opvangzak ook in een emmer neerleggen, dit om eventuele lekkage van de urinezak op te vangen.

's Morgens koppelt u de nachtzak weer los van de dagzak

Hoe vaak is een nieuwe urine-opvangzak nodig?

Gemiddeld kunt u zowel de beenzak als de nachtzak vijf dagen achtereenvolgend gebruiken. Verwissel ze alleen eerder als de zak lek is of als u een aanslag ziet in de zak.

De urine-opvangzak is voorzien van een mechanisme dat terug lopen van de urine via de katheter naar de blaas voorkomt.

Het is wenselijk om de aansluiting tussen de katheter en de opvangzak zo weinig mogelijk los te maken. Dit voorkomt urineweginfecties.

Hoe gaat het verwisselen van de beenzak en de nachtzak?

Vorbereiding:

- Was uw handen en droog ze goed.
- Alcohol doekjes. Hiermee gaat u ontsmetten.

Aan- en afkoppelen van de beenzak en de katheter:

- Plaats de plastic klem op de katheter.
- Ontkoppel de beenzak
- Ontsmet met alcohol 70% het aansluitpunt van de katheter, ook de binnenkant.
- Koppel een nieuwe beenzak aan.
- Zorg dat het kraantje van het beenzakje gesloten is.
- Verwijder de plastic klem.

Aankoppelen van de nachtzak:

- Ontsmet met alcohol 70% het aansluitpunt bij het kraantje van de beenzak goed.
- Ontsmet met alcohol 70% het aansluitpunt van de nachtzak en koppel deze aan de beenzak.
- Open het kraantje van de beenzak.
- Zorg dat het kraantje van de nachtzak gesloten is.

Afkoppelen van de nachtzak:

- Sluit het kraantje van de beenzak.

- Koppel de nachtzak af en leeg deze in het toilet en vervolgens spoelt u deze door met kraanwater en een scheutje azijn, circa 2 minuten heen en weer bewegen weer legen.
- Sluit het kraantje.
- Ontsmet met alcohol 70% het aansluitpunt en het kraantje met een alcoholdoekje.
- Plaats de dop op het aansluitpunt van de nachtzak.
- Bewaar de nachtzak op een schone plaats.

Als de verbinding tussen katheter en beenzak verbroken is geweest, moet u altijd beide uiteinden ontsmetten. Dit geldt ook voor de verbinding tussen de beenzak en de nachtzak.

Leefregels en adviezen?

- Leeg de opvangzak regelmatig in het toilet, wacht niet tot de zak (over)vol zit.
- Hang de katheterzak lager dan de blaas, anders kan de urine niet aflopen.
- Probeer elke dag een douche te nemen. Hierbij kunt u uw beenzak aanhouden.
- Vermijd het dragen van strakke kleding. De afvoerslang mag niet geknikt of afgekneld zijn.
- **Drink goed**, van alles wat u drinkt, komt ongeveer tweederde in de blaas terecht. Dit is afhankelijk van het seizoen en uw activiteiten. Misschien merkt u dat u de neiging heeft om minder te gaan drinken, omdat u een katheter heeft. Doet u dit niet. Het is verstandig om per etmaal ongeveer 2,5 liter vocht te drinken, behalve als uw arts anders heeft geadviseerd.

Urine lekken ten gevolge van blaaskrampen?

Het kan voorkomen dat u ongewenst urine lekt via de plasbuis, Dit wordt meestal veroorzaakt door blaaskrampen. Een katheter is een lichaamsvreemd voorwerp en de blaas reageert hierop met krampen. Als u veel last heeft van de blaaskrampen kan uw behandelende arts medicijnen voorschrijven en opvangmateriaal om eventueel urineverlies door de blaaskrampen op te vangen.

Heeft u nog vragen of problemen na ontslag?

Als u vragen of problemen heeft na het inbrengen van de katheter dan kunt u tijdens kantooruren contact opnemen met de polikliniek Urologie, telefoonnummer (020)566 2714. Neemt u contact op als zich één van de volgende verschijnselen zich voordoet:

- Als u aanhoudende pijn heeft.
- Als de kleur van de urine plotseling (donker)rood wordt door bloed bij de urine.
- Als er gedurende 2 tot 3 uur geen urinelozing is. Ga eerst na of er een knik in de slang zit, of u genoeg gedronken heeft en of de katheterzak niet te hoog hangt.
- Als u blijvende lekkage langs de katheter heeft.
- Als de kleur van de urine plotseling (donker)rood wordt door bloed bij de urine.

Doen deze problemen zich voor in de avond/nachten of in het weekend, dan kunt u de eerste 48 uur na ontslag contact opnemen met de verpleegafdeling Urologie: telefoonnummer (020)566 89 06. Daarna spoedeisende hulp (020) 566 32 32.

Tijdens kantooruren kunt u contact opnemen met de poli Urologie (020) 566 27 14 optie 2. Eén van de verpleegkundigen zal uw vraag beantwoorden of de dienstdoende uroloog inschakelen. Hierna kunt u het beste contact opnemen met uw eigen huisarts of de huisartsenpost bellen behalve als uw uroloog iets anders met u afspreekt.